

בס"ד. שיחת ש"פ במדבר, מבה"ח סיון, ה'תשי"ד.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "צמאה לך נפשי".

א. המצוה הראשונה דספר במדבר היא: "שאו את ראש כל עדת בני ישראל"², מנין בני". ועל שם זה נקרא כל החומש בגמרא³ בשם "פקודים".

מנין — הוא דבר שאינו קשור ואינו מורה כלל על תוכנו של הדבר הנמנה, שהרי במנין מונים את כולם בשוה, ללא חילוק בין גדול לקטן, בכמות או באיכות. הדבר הגדול יותר נחשב במנין כמספר אחד בלבד, והקטן יותר — אינו נמנה בפחות ממספר אחד. מנין אינו מורה כלל על חשיבות הדבר.

וגם התנאי "מבן עשרים שנה ומעלה"⁴, שכל הנכללים במנין היו צריכים להיות בני עשרים — אין זה ענין שבא ע"י השתדלות או עבודה⁵, אין זה קשור עם מהותו של האדם, אלא בא ממילא עם הזמן, ו"מחוסר זמן לאו כמחוסר מעשה"⁶.

וכיון שזהו דבר חיצוני, שאינו שייך כלל לתוכן וחשיבות — אינו מובן: איך יתכן שענין זה יהי' המצוה הראשונה והיסודית של החומש, עד שכל החומש נקרא בשם "ספר הפקודים"?

ב. הדין הוא ש"דבר שבמנין לא בטל"⁷, כי, כאשר מונים דבר, הרי זה מורה על חשיבות המין. מצד חשיבותו של מין זה, מונים כל אחד בנפרד. ונמצא, שאף שמנין אינו מבטא את תוכנו וחשיבותו של כל

6 ראה יומא סב, סע"ב. וש"נ. הנסמך בשד"ח קונטרס הכללים (כרך ג) מערכת המ"ם כלל קסא.

והטעם לזה — כיון שענין התלוי בזמן אינו תלוי כלל בהשתדלות, כי בין אם ישתדל בזה ובין אם לאו, ובין אם יחפוץ בזה ובין אם לאו — מוכרח הדבר לבוא בדרך ממילא כשמגיע הזמן לזה (מהנחה בלתי מוגה).

7 ערלה פ"ג מ"ז. ביצה ג, ב. וש"נ. טושו"ע יו"ד רסק"י.

1 מכאן עד סוס"ט — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונרפס בלקו"ש ח"ב ע' 292 ואילך. במהדרוא זו ניתוספו כמה פרטים מהנחה בלתי מוגה, וגם כמה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

2 פרשתנו א, ב.

3 יומא סח, ב (במשנה). סוטה לו, ריש ע"ב.

4 שם, ג.

5 משא"כ ענינים הבאים ע"י עבודה — לא היו ניכרים במנין (מהנחה בלתי מוגה).

פרט לגבי חבירו, מ"מ מבטא הוא את חשיבותו של המין כולו לגבי מינים אחרים.

אלא שלכאורה אין די בהסברה זו. הן אמת שמהמנין מבינים אנו את חשיבותו של המין כולו, אבל, מנין זה אינו אלא סימן והוראה על החשיבות, ולא סיבה, דהיינו — שהחשיבות אינה נעשית ע"י המנין⁸.

ובזה יובן גם החילוק בין "את שדרכו לימנות" (דבר שנמכר תמיד במנין) ו"כל שדרכו לימנות" (דבר שנמכר במנין, אבל לא תמיד): אילו היתה מעלת דבר שבמנין עצם העובדה שמונים אותו — לא הי' צ"ל נפקא מינה בין "את" ו"כל"; למאי נפק"מ מהו הסדר בכל פעם, כיון שהפעם מנו את הדבר — לא הי' לו ליבטל. ומזה ראי', שהמעלה היא בהדבר שהוא בעצם דבר חשוב, והמנין אינו אלא סימן לחשיבותו. ולכן, דבר שלפעמים נמנה ולפעמים לא — סובר ר' יוחנן (וכן היא ההלכה) שבטל, כיון שהדבר עצמו אין בו מספיק חשיבות⁹.

ונמצא, שכל ענינו של מנין הוא ענין חיצוני בלבד. ואם כן, אין יתכן שמצות המנין היא יסודית כ"כ, עד שכל הספר נקרא ע"ש המנין — "חומש הפקודים"?

ג. כל הענינים, ובפרט תורה ומצוות, אינם באקראי ח"ו, אלא בהשגחה פרטית. ומזה מוכרח, שגם סימן לדבר — יש לו שייכות להדבר עצמו¹⁰.

וכן הוא גם במנין: מזה גופא שמנין הוא סימן לחשיבות — בהכרח לומר, שהוא עצמו ענין של חשיבות.

האמור לעיל שמנין אינו ענין של חשיבות — הרי זה כפי שהוא מצד עצמו, כאשר אינו קשור עם דבר חשוב. אבל כאשר המנין קשור עם דבר חשוב — הרי חשיבות הדבר בעצם נמשכת גם בהמנין, היינו, שבהמנין נמצאת חשיבותו של הדבר. אלא, כפי שהחשיבות באה בהמנין, הרי היא חשיבות חיצונית בלבד.

אלא שהסימן לזה הוא "דבר חשוב" — היותו "דבר שבמנין" (מהנחה בלתי מוגה).
 (9) והיינו שזהו תוכן המחלוקת דר"י ור"ל — אם זה שהדבר נמנה לפעמים הוא הוראה על חשיבותו או לא (מהנחה בלתי מוגה).
 (10) ראה תו"מ ח"ח ס"ע 145 ואילך. וש"נ.

(8) ובסגנון דסיבה ומסובב — שהמנין אינו סיבה, אלא חסובב: במנין עצמו אין שום מעלה, אלא החשיבות היא הסיבה, והמנין הוא המסובב מענין החשיבות. וכן בנוגע להדין ש"דבר שבמנין לא בטל" — שהטעם לזה שהדבר אינו בטל אינו משום שהוא "דבר שבמנין", אלא משום שהוא "דבר חשוב",

עפ"ז יובן הטעם שכל ספר במדבר נקרא בשם "חומש הפקודים" — כי, אע"פ שמנין מצד עצמו אינו ענין של חשיבות, מ"מ, כיון שבהמנין מתבטאת חשיבות הדבר, אתי שפיר שכל הספר נקרא על שם המנין, "חומש הפקודים".

ד. אלא שענין זה גופא צריך ביאור: כיון שמנין מצד עצמו הוא ענין חיצוני שאינו קשור כלל עם תוכן הדבר — במה הוא "כלי", שבו יתבטא תוכן וחשיבות הדבר?

ובכן: קושיא זו הי' לה מקום — אילו היו כמות ואיכות שני ענינים נפרדים, שאז אי-אפשר שחשיבות (איכות) תתבטא במנין (כמות). אבל המדובר כאן הוא אודות בני ועניניהם — שהם "גוי אחד בארץ"¹¹, וכפירוש כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע¹², שגם "בארץ", בענינים ארציים, בדברים גשמיים וחומריים, פועלים הם "אחד", דהיינו שהם מחברים כמות עם איכות, ולכן אצלם אפשר שכמות תתבטא גם באיכות.

ה. מצד השייכות דכמות ואיכות, רואים אנו גם שבשעה שניתוסף בכמות, אפשר שיתוסף עי"ז באיכות¹³.

הדין הוא, שכאשר ישנם עשרה מישראל, אין שום נפק"מ מהי האיכות של עשרה אלו; אם רק בכמות הם עשרה — שורה שם שכינה, "אכל בי עשרה שכינתא שריא"¹⁴, ואפשר לומר דבר שבקדושה, שזוהי הוספה באיכות.

ודומה לזה — הדין לגבי זימון: כאשר ישנם שלשה מישראל, מחוייבים הם בזימון. כאשר ישנם עשרה, צריכים לומר "אלקינו", ויש דיעות¹⁵ במשנה¹⁶ שבמאה צריכים לומר "ה' אלקינו" וכו'. כלומר: מצד השינוי בכמות — נשתנית גם האיכות, מכיון שכמות ואיכות קשורים זה לזה, ובכמות — ישנה איכות.

ו. וכן הוא גם בקיום המצוות, ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה"¹⁷, דהיינו, שכאשר עוסק במצוה איזו שתהי' — פטור הוא גם ממצוה גדולה, כהלשון¹⁸: "קלות שבקלות וחמורות שבחמורות שווין".

(11) שמואל"ב ז, כג. דברי הימים"א יז, כא.
 (12) "היום יום" כז אלול. וראה תניא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ.
 (13) ויובן ביתר ביאור על פי הענין דחצי שיעור אסור מן התורה משום דחזי לאצטרופי (יומא עד, א). ואכ"מ.
 (14) סנהדרין לט, א.
 (15) אף שאין הלכה כן (מהנחה בלתי מוגה).
 (16) ברכות מט, ב.
 (17) סוכה כה, סע"א. וש"נ.
 (18) יל"ש משלי רמז תתקלו. ועוד.

ויתרה מזו: העוסק במצוה פטור בשעת מעשה גם מתלמוד תורה¹⁹. כלומר: אף שמצוות לגבי תורה הם כגוף לגבי נפש²⁰, וכאיברים לגבי "הדם הוא הנפש"²¹ שבאיברים²², שזהו בדוגמת כמות לגבי איכות, מ"מ, בשעה שעוסק במצוה, אפילו במצוה קלה, הרי זה פוטר אותו בשעת מעשה מתלמוד תורה, כיון שבכמות עצמה ישנה איכות (כנ"ל).

ז. וכן מצינו גם במתן תורה: במתן תורה הוצרכו להיות ששים רבוא, ואילו ה' חסר אחד, אפילו אם אחד זה ה' הפחות שבשבת דן — לא ה' הקב"ה נותן את התורה ח"ו לישראל²³, אפילו לגדול שבגדולים, כיון שהי' חסר בהכמות דששים רבוא. וע"ד ברכת "חכם הרזים", שבהכרח שתהי' כמות של ששים רבוא דוקא²⁴.

ח. ענין הפקודים בספר במדבר קשור גם עם ענין הדגלים. בענין הדגלים מסופר במדרש²⁵ שבשעת מתן תורה "ראו אותן ישראל (את המרכבה ומחנות המלאכים) שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים. . ואמר (הקב"ה) למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו". וכשם שבמתן תורה הוצרך להיות המספר דששים רבוא דוקא — כך בדגלים, שנלקחו ממתן תורה, הוצרך להיות המספר השייך לזה, וכמאמר רז"ל²⁶ שהמספר דדגל מחנה יהודה הוא כמספר המלאכים שבמחנה מיכאל וכו'²⁷. וע"י הכמות דוקא — נפעל ענין האיכות.

ט. ההוראה מהאמור:

עתה הוא זמן שהכמות נוגעת יותר מהאיכות. ולכן, יש צורך להכניס מספר רב ככל האפשר בדגלי ומחני ישראל, וכשיתוסף בכמות — בדרך ממילא יתוסף סוף-סוף גם באיכות. בתחילה — לא נוגע כ"כ עד כמה יפעלו בהם בעומק ובאיכות

19) וראה ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג (27) והיינו, שכדי שתהי' ההשראה ואילך. וש"נ.
20) ראה תניא פכ"ג.
21) פ' ראה יב, כג.
22) לקו"ת במדבר יג, א.
23) מכילתא יתרו יט, יא. יל"ש שם רמז רפ. ב"ר פ"ע, ט. דב"ר פ"ז, ח.
24) ברכות נח, א ובפרש"י שם.
25) במדב"ר פ"ב, ג.
26) זח"ג קנד, א ואילך.
27) וההמשכה שהיתה בדגלים, שהיא בדוגמת המרכבה — ה' צ"ל אותו המספר והכמות כמו במרכבה. וזהו גודל מעלת המנין, שמצד זה נקרא כל החומש בשם "ספר הפקודים" — כי, דוקא ע"י מנין זה, הכמות המסוימת דבניי שהיתה בדגלי ישראל ומחנה ישראל, נפעלה ההמשכה שבדוגמת המרכבה שראו בניי במ"ת (מהנחה בלתי מוגה).

19) ראה ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג (27) והיינו, שכדי שתהי' ההשראה ואילך. וש"נ.
20) ראה תניא פכ"ג.
21) פ' ראה יב, כג.
22) לקו"ת במדבר יג, א.
23) מכילתא יתרו יט, יא. יל"ש שם רמז רפ. ב"ר פ"ע, ט. דב"ר פ"ז, ח.
24) ברכות נח, א ובפרש"י שם.
25) במדב"ר פ"ב, ג.
26) זח"ג קנד, א ואילך.
27) וההמשכה שהיתה בדגלים, שהיא בדוגמת המרכבה — ה' צ"ל אותו המספר והכמות כמו במרכבה. וזהו גודל מעלת המנין, שמצד זה נקרא כל החומש בשם "ספר הפקודים" — כי, דוקא ע"י מנין זה, הכמות המסוימת דבניי שהיתה בדגלי ישראל ומחנה ישראל, נפעלה ההמשכה שבדוגמת המרכבה שראו בניי במ"ת (מהנחה בלתי מוגה).

("ווי טיף און איכות'דיק מען וועט אין זיי אויפטאָן"); בעיקר נוגע עצם הענין — להכניס יהודים במחנה ישראל. וכפירוש אדמו"ר הזקן²⁸ במאמר רו"ל¹⁴ "אכל בי עשרה שכינתא שריא", שגם כשאנים עוסקים בדברי תורה, כיון שנמצאים עשרה מישראל — "שכינתא שריא". וכן הוא בענינו: עצם העובדה שתהי' כמות גדולה יותר במחנה ישראל — יפעל גם באיכות, ותתמלא הכוונה ד"נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים"²⁹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון שמחה].

* * *

י. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שאו את ראש כל עדת בני ישראל.

* * *

יא. יום הש"ק זה הוא שבת מברכים חודש סיון.

ענינו של שבת מברכים החודש — שבו מברכים את כל ימי החודש, ובפרט בנוגע להענין המיוחד של חודש זה.

וכיון שבשבת זו מברכים את כל ימי חודש סיון, שענינו המיוחד הוא הענין דמתן תורה, נמצא, שנכלל בזה גם הענין דמ"ת.

כלומר: הענין דמ"ת בגילוי הוא אמנם בששי בסיון (ובחור"ל — גם בשביעי בו), אבל ענין זה ישנו כבר בהעלם — ובאופן של המשכה וברכה — בשבת מברכים.

ומובן, שגם בנוגע להמשכת הענין דמ"ת בהעלם, יש צורך בהכנה ועבודה, וההכנה צריכה להיות מעין ודוגמת ההכנה לענין זה כמו שהוא בגילוי.

יב. והענין בזה:

איתא בר"ן³⁰: "בהגדה .. אמרו, בשעה שאמר להם משה תעבדון את האלקים על ההר הזה³¹, אמרו לו ישראל, משה רבינו אימתי עבודה זו, אמר להם לטוף חמשים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו (מצד גודל תשוקתם למ"ת), מכאן קבעו חכמים לספירת העומר".

כלומר: אף שמדובר אודות ענין של ספירת הימים בלבד, מנין,

(30) סוף פסחים.

(31) שמות ג, יב.

(28) תניא אגה"ק סכ"ג.

(29) ראה הנחומא בחוקותי ג. נשא טו. ב"ר

ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

שאינו מורה על תוכן הדבר (כנ"ל ס"א), שהרי כל הימים הם בשוה — אעפ"כ מודים להקב"ה ומברכים "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו על ספירת העומר", ועד שמצוה זו היתה הכנה למ"ת.

וענין זה הוא מצד גודל מעלת המנין — כמבואר לעיל (ס"ד), שאף שמנין הו"ע של כמות בלבד, הרי זה קשור גם עם ענין האיכות, כיון ששינוי הכמות פועל גם באיכות.

ומזה מובן גם בנוגע להכנה למ"ת שמתחילה כבר בשבת מבה"ח סיון [שבו מברכים את החודש בששה לשונות של ברכה, עד "ולנחמה" שענינו נחמה על הגלות, דהיינו שיש להמשיך ענין זה על כל הזמנים, כולל גם על זמן הגלות] — שיש להכניס במחנה ישראל יהודים רבים, שכן, אף שזהו ענין של כמות בלבד, ה"ז הכנה להאיכות דמתן תורה.

[וע"ד שמצינו בלימוד התורה, שאף שבודאי צריכה להיות היגיעה בתורה, ואי אפשר בלא יגיעה, כמארז"ל³² "לא יגעתי ומצאתי אל תאמין", מ"מ, מצינו³³ שע"י הצדקה "נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה", והיינו, שאף שצדקה לגבי תורה היא בדוגמת כמות לגבי איכות (כנ"ל בנוגע לכל המצוות לגבי התורה), מ"מ, פועלת היא גם בלימוד התורה].

יג. וזוהי נקודת ההוראה דשבת מבה"ח סיון:

ההכנה למ"ת היא — להכניס יהודים רבים ככל האפשר במחנה ישראל, "לחטוף" יהודי ("כאפן אַ אידן") ולצרפו למנין ישראל. וזוהי ההכנה לקבלת התורה שתהי' — כפי שהי' נוהג כ"ק מו"ח אדמו"ר לומר — בשמחה ובפנימיות.

כלומר: גם אם במשך תקופה זו, משבת מברכים עד שבועות, לא יהי' בידו לפעול על הזולת להפכו מן הקצה אל הקצה — הרי זה ע"ד המדובר שבשבת מברכים ישנם כל הענינים בכללות ובהעלם, ואח"כ באים לידי גילוי, ועד"ז בנדו"ד, שבמשך הזמן יפעל בו גם בפרטיות.

ולעת עתה — כאשר "חוטף" את הזולת ומצרפו למחנה ישראל, הרי צירוף זה כשלעצמו (תוספת בכמות שעל ידה ניתוסף גם באיכות) פועל בהזולת הזוהי עצמית, ופועל גם בו עצמו, ועי"ז יוכל לקבל את התורה בשמחה ובפנימיות.

33) תו"א בתחלתו (א, ב).

32) מגילה ו, ריש ע"ב.

יד. אבל³⁴ צריכים לדעת, ש"ומבשרך לא תתעלם"³⁵. ההכנה למתן תורה אינה רק עבודה עם הזולת, אלא גם עבודה עם עצמו. מצינו במדרש³⁶ שבשעת מתן תורה לא היו חרשים ולא סומים, או בעלי מומין אחרים רחמנא לצלן, אלא כולם נתרפאו. יש לדעת, שצריכים לבוא למתן-תורה עם כל האיברים בשלימות, ללא מומים.

בנוגע לזולת — אין להיבהל מהאיכות הבלתי רצויה. יש לקרב כל יהודי, כפי שהי' במ"ת — "ויחן" לשון יחיד, כולם כאחד³⁷. אבל בנוגע לעצמו — יש לדעת את החשבון ממעמדו ומצבו ("דאָרף מען וויסן דעם חשבון וואו מען האַלט"). אם ישנו פגם — יש לתקנו, לתקן את חוש הראי', את חוש השמיעה וכו'³⁸.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "עסן עסט זיך".]

* * *

טו. בנוגע למנין בני" שבפרשתנו — הרי נוסף על התנאי "מבן עשרים שנה ומעלה", נאמר גם התנאי ד"יוצא צבא בישראל"⁴⁰, שיש בזה כו"כ תנאים שנמנו במשנה תורה³⁹.

ולכאורה אינו מובן:

לשם מה היו בני" זקוקים באותו הזמן ל"יוצאי צבא"? — הרי היו אז ענני הכבוד, "הענן הולך לפניהם ומשוה את ההרים"⁴⁰, "מנמיך את הגבוה ומגבי' את הנמוך והורג נחשים ועקרבים"⁴¹, וא"כ, למה הוצרך להיות התנאי ד"יוצא צבא" כדי להכליל בהמנין?

טז. וביאור הענין:

התנאי הראשון ד"יוצאי צבא" הוא — שלא יהיו בעלי מומים, אלא כל האיברים יהיו בשלימות⁴².

וענין זה נעשה ע"י השלימות ברוחניות, כמארז"⁴³ שרמ"ח מ"ע הם כנגד רמ"ח איברים ושס"ה מל"ת הם כנגד שס"ה גידים, ואין מארוז"ל

(38) עד היכן שידו מגעת (מהנחה בלתי מוגה).

(39) פ' שופטים כ, א ואילך.

(40) פרש"י חקת כ, כב.

(41) פרש"י בהעלותך יו"ד, לד.

(42) ראה ספרי ופרש"י שופטים שם.

(43) זח"א קע, ב.

(34) סעיף זה הוא המשך השיחה המוגהת דלעיל (הערה 1).

(35) ישע"י נח, ז.

(36) במדב"ר רפ"ז. מכילתא ופרש"י יתרו

יט, יא, כ, טו. יל"ש שם רמז ש.

(37) יתרו יט, ב ובפרש"י. וראה מכילתא

שם.

יוצא מפשרו — דקאי על איברים וגידים הגשמיים, שנעשים בשלימות ע"י קיום מ"ע ומל"ת⁴⁴, כיון שרוחניות וגשמיות קשורים זה בזה. וכמארז"ל⁴⁵ "חש בראשו (ועד"ז "חש בגרונו", ובשאר האיברים) יעסוק בתורה", היינו, שע"י העסק בתורה — אם רק ילמד במקום המתאים⁴⁶ — יתבטל המיחוש גם בגשמיות.

[ישנם אמנם זמנים של העלם והסתר — העלם בכללות העולם, או העלם באדם עצמו מצד העדר עבודתו — שבהם יכול להיות גם מצב שיהי' האדם שלם ברוחניות אבל לא בגשמיות, או שלם בגשמיות אבל לא ברוחניות. אבל, מצב זה הוא מצד החטא, ולא מצד סדר הבריאה; ואילו רצוננו והשתדלותנו — שהגשמיות והרוחניות יהיו קשורים זה בזה, כפי שהוא מצד סדר הבריאה].

וזהו מ"ש "מבן עשרים גו' יוצא צבא", היינו, שמספר בני"י "מבן עשרים שנה ומעלה" הי' שווה למספר ה"יוצאי צבא" — דלכאורה הרי זה דבר פלא: איך יתכן שבין מספר רב כ"כ של בני"י לא יהיו בעלי מומין (שלמרות היותם "בני עשרים שנה ומעלה", לא יוכלו להיות "יוצאי צבא")? — והביאור בזה, עפ"מ"ש במדרש³⁶ שבשעת מ"ת (שאז הי' הסדר כמו שהוא מצד הבריאה, שרוחניות וגשמיות קשורים זה בזה) נתרפאו כולם גם בגשמיות, מצד הגילוי (רוחניות) דמ"ת. ואף שהמנין הי' שנה לאחרי מ"ת, מ"מ, עמדו בני"י עדיין בתנועה דמ"ת, ולכן לא היו בהם בעלי מומין, אלא כולם היו "יוצאי צבא".

ועפ"ז מובן שהי' צורך ב"יוצאי צבא", אף שהיו ענני הכבוד — כי ענין זה גופא שהיו ענני כבוד ושפעלו מה שפעלו, הרי זה מפני שבתוכם (בתוך העננים) היו "יוצאי צבא", המורה על שלימות ברוחניות.

יז. ביאור תוכן פעולתם של ה"יוצאי צבא":

תפקידם של ה"יוצאי צבא" הוא — שעל ידם נפל פחד על כל אוה"ע, כמ"ש⁴⁷ "פחדכם ומוראכם יתן ה' אלקיכם על פני כל הארץ", שמלכתחילה לא יצאו למלחמה עם ישראל.

[וזהו גודל החטא של עמלק — שבזמן שכל האומות פחדו מבני"י,

(46) ראה תר"מ ח"ח ע' 175. וש"נ.

(47) ס"פ עקב.

(44) ראה לקו"ת נצבים מה, ג.

(45) עירובין נד, א.

יצא עמלק להלחם עם בני⁴⁸, ולכן, נאמר עליו "ואחריתו עדי אובר"⁴⁹, דלא ככל הגויים שיהי' להם תיקון].

וכפי שהי' הסדר אצל משה רבינו בכיבוש האומות — שאמר "קומה ה' ויפוצו אויביך"⁵⁰, וכך נעשה בפועל.

וזהו החילוק בין כיבוש משה לכיבוש יהושע⁵¹ — שכיבוש יהושע הי' ע"י מלחמות, משא"כ כיבוש משה (מלבד מלחמת סיחון ועוג, שהיתה הכנה לכיבוש יהושע) הי' ע"י נפילת פחד על כל העמים, מבלי שהי' צורך במלחמות.

וענין זה פעלו ה"יוצאי צבא" — שאף שבפועל לא יצאו למלחמה, הרי זה גופא שאוה"ע ידעו על קיומם של "יוצאי צבא בישראל", הביא לכך שמלכתחילה לא יצאו למלחמה, מפני הפחד שנפל עליהם.

יח. ההוראה מהענין האמור:

גם תלמידי הישיבות, הנמצאים בין כתלי בתי־כנסיות ובתי־מדרשות, ואינם יוצאים אל העולם, ובמילא אינם צריכים "לירות" בפועל — הרי זה גופא שישנה מציאות של "תלמידי הישיבות", פועל על הצד שכנגד שיהיו יראים להלחם, כיון שיוודעים שיובסו במלחמה.

ומזה מובן שגם אלו שאינם יוצאים להלחם בפועל — צריכים להיות באופן של "צבא", צבא צעיר ובריא.

ומכיון שהסדר ד"צבא" הוא שהיציאה למלחמה היא מתוך "מאַרש"⁵² — ינגנו עתה "מאַרש".

* * *

יט. ישנו ענין נוסף בההכנות למ"ת:

איתא במדרש⁵³ "בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני לקבל התורה, אמר להם הקב"ה .. הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואני נותנה לכם, אמרו לפניו, רבש"ע, אבותינו ערבים לנו .. נביאינו ערביין לנו, אמר להם יש לי עליהם .. אמרו הרי בנינו עורבים אותנו, אמר הקב"ה, הא ודאי ערבים טובים, על ידיהם אתננה לכם".

יש לדעת, שההכנה למ"ת היא — לצאת לרחוב, לתפוס ילדים

(51) ראה לקו"ש ח"ט ס"ע 9 ואילך. וש"נ.

(52) ראה סה"ש תש"ז ע' 122. וש"נ.

(53) שהש"ר פ"א, ד (א). תנחומא ויגש ב.

(48) ראה פרש"י תצא כה, יח.

(49) בלק כד, כ.

(50) בהעלותך יו"ד, לה.

יהודיים, ילד או ילדה — ועד"ז יהודי מבוגר או יהודי מבוגרת, אלא שבעניני תומ"צ הם בדוגמת תינוקות — ולקרבם ליהדות.

וכאשר יפעלו בכל הענינים האמורים — צירוף יהודים נוספים למנין ישראל, הכנת עצמו להיות מ"צבאות הוי"מ⁵⁴, והכנת "ערבים" לקבלת התורה — אזי אפשר ללכת למתן-תורה וקבלת התורה.

כ. ההמשכה דמ"ת — ישנה בכל יום, כמארז"ל⁵⁵ "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים". ובפרט בחג השבועות, שבו ישנה המשכה כללית על כל השנה. ויתירה מזה, שבכל שנה נמשכת בחג השבועות המשכה נעלית יותר מבשנה הקודמת, כדאיתא באגה"ק⁵⁶ שבכל שנה "יורד אור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה".

וכיון שבחג השבועות בשנה זו תומשך המשכה כזו שלא נמשכה מעולם — הרי מובן, שגם עבודת ההכנה להמשכה זו צריכה להיות באופן נעלה ביותר, כיון שההכנה צריכה להיות מעין הגילוי.

ואעפ"כ, "הבא ליטהר מסייעין אותו"⁵⁷, וכמארז"ל⁵⁸ "פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", ולכן, כאשר יפעלו בכל הנ"ל עד כמה שאפשר — יתן הקב"ה את התורה במתנה, למעלה מכלי המקבל.

וכפי שמצינו אפילו במשה רבינו ש"הי' למד תורה ומשכחה עד שניתנה לו במתנה"⁵⁹. והיינו, שאף שהמלמד הי' הקב"ה, והתלמיד הי' משה רבינו, וכפי שהי' בהר, ש"לחם לא אכל ומים לא שתה"⁶⁰, שהי' מופשט מגשמיות — אעפ"כ "הי' למד תורה ומשכחה", כיון שהתורה היא למעלה ממדידה והגבלה, ולכן א"א להשיגה ע"י יגיעה, אלא במתנה דוקא⁶¹.

אלא שאעפ"כ צריך להיות גם ענין היגיעה בתורה. ולכן, כאשר יתייגעו ויפעלו בכל הנ"ל — יתן הקב"ה את התורה במתנה, באופן דבלי גבול, למעלה ממה שאפשר להשיג ע"י היגיעה.

*

(58) ראה שהש"ר פ"ה, ב [ב]. וראה

(54) בא יב, מא.

לקו"ש ח"א ע' 191 הערה 17. וש"נ.

(55) ראה פרש"י יתרו יט, א. ואתחנן ו, ו.

(59) נדרים לח, א.

עקב יא, יג. תבוא כו, טז.

(60) תשא לד, כח.

(56) סי"ד בסופו (קכא, א).

(61) ראה גם שיחת ש"פ קדושים סי"ב

(57) שבת קד, א. וש"נ.

(לעיל ע' 249). וש"נ.

כא. לאחר שיצאו בני ממצרים (שאו הי' הענין ד"בדמיך חיי"62, "דם פסח ודם מילה"63) — הרי ההכנה הראשונה למ"ת היתה ספירת העומר, שהו"ע התשוקה והצמאון למ"ת (כנ"ל סי"ב). ולכן, ינגנו עתה ניגון הקשור עם ענין הצמאון⁶⁴.
[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "צמאה לך נפשי"].

כב. כיון שמ"ת קשור עם יציאת מצרים — שהרי כבר בשעת יציאת מצרים נאמר⁶⁵ "בהוציאת את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" — ינגנו עתה "ממצרים גאלתנו", ובשמחה.

כג. במ"ת ניתנו הלוחות הראשונות, שעליהם נאמר⁶⁶ "חרות על הלוחות", "אל תקרי חרות אלא חירות"⁶⁷, דהיינו שבמ"ת נפעל ענין החירות מכל הענינים שגרם החטא. אבל אח"כ, ע"י חטא העגל חזרו ענינים אלו⁶⁸, אבל, דוקא עי"ז נעשה אח"כ "כפלים לתושי"67, וענין זה יהי' בשלימות בביאת המשיח, שאז יהי' גילוי נעלה יותר מבמ"ת, כמ"ש בתנאי⁶⁸ "כבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה", אבל עיקר הגילוי יהי' לעתיד.

ובעמדנו עתה לפני מ"ת ששייך להגילוי דלעת"ל, ומה גם שנמצאים בכלל ב"עקבתא דמשיחא" — יש להמשיך את כל הענינים גם בעולם הנגינה.

ולכן ינגנו עתה את הניגון "אני מאמין כו' בביאת המשיח".

כד. בין כל הניגונים, ינגנו גם ניגון חסידי — "ניע זשוריצי כלאָפּצי".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א רמז בידו הק' שירקדו, ועמד מלא קומתו ורקד על מקומו. ובאמצע הניגון הפסיק ואמר:]

מסתמא ימשיכו להתועד בינם לבין עצמם ("צווישן זיך"), אבל התועדות כללית, באופן ד"כולם כאחד" — לא תתקיים עד יום ראשון דחג השבועות, ונמצא שהתועדות זו היא ההתועדות האחרונה לפני מ"ת.

(65) תשא לב, טז.

(66) ראה שבת קמו, רע"א. וש"נ.

(67) איוב יא, ו. וראה שמור"ר רפמ"ו.

(68) פל"ו.

(62) יחזקאל טז, ו.

(63) פדר"א פכ"ט. מכילתא ופרש"י בא

יב, ו.

(64) ראה שיחת ש"פ קדושים ס"ג (לעיל

ע' 243 ואילך).

ומכיון שיש ללכת למ"ת מתוך ריקוד — יוסיפו עתה בריקוד,
ועי"ז יתוסף גם במ"ת ובקבלת התורה.

* * *

כה. [טרם צאתו אמר:]

יש להוסיף נקודה אחת — שהכוונה בכל הענינים האמורים היא
לכאו"א בעצמו. אין זה ענין השייך לזמן אחר ולמקום אחר, אלא בזמן
ובמקום זה, והכוונה היא אליו עצמו ("מען מיינט דאָס זיך אַליין").

כלומר: הוא בעצמו ("ער אַליין") צריך ללמוד תורה, הוא בעצמו
צריך לקיים מצוות, הוא בעצמו צריך להכניס יהודים רבים ככל האפשר
למחנה ישראל, הוא בעצמו צריך להכין את עצמו להיות מ"צבאות הוי",
והוא בעצמו צריך לקרב ילדי ישראל ולהכנינם להיות ערבים למ"ת.

ואזי יזכה הוא בעצמו [כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר: אין
כוונתי — בהביטוי "הוא בעצמו" — "בפני עצמו", אלא בתוך כלל
ישראל] לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

